

Monitor voortgang Wmo

Uitkomsten vierde meting, september 2014

Amersfoort, 2 oktober 2014

Contactpersoon: Hester van den Bergh
Kenmerk: KV/lybe/rall/154090/2014

Toelichting

In het kader van de decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo voert GGZ Nederland periodiek een monitor uit onder haar leden. In samenwerking met VWS, het Transitiebureau, Actiz en VGN is een gemeenschappelijke vragenlijst opgesteld gebaseerd op de door de Staatssecretaris opgestelde focuslijst, met hierin de randvoorwaarden die gemeenten in ieder geval moeten invullen om de continuïteit in maatschappelijke ondersteuning in 2015 te kunnen waarborgen. Deze vragenlijst dient als basis voor de vierde meting van de monitor die GGZ Nederland in september 2014 onder haar leden heeft uitgezet. Twee derde van de lid instellingen die betrokken zijn bij de transitie hebben deelgenomen aan deze meting. Hieronder worden de uitkomsten van de monitor gepresenteerd.

Beleid

Beleid gemeenten nog op verschillende punten onduidelijk

Bijna alle respondenten geven aan dat het voor hen duidelijk is op welke wijze de gemeente contracteert (91%). De verdere invulling van het beleid is echter op veel punten nog onduidelijk. Slechts voor een vijfde van de aanbieders is het beleid van de gemeente ten aanzien van de inzet van reserves van aanbieders (16%), de wijze van bevoorschotting door de gemeente (20%) en de wijze van financiële verantwoording (18%) bekend. Over de wijze van registratie (14%) en de wijze van monitoring (7%) is slechts in een enkel geval duidelijkheid. In een kwart van de gevallen is duidelijk hoe de gemeente kwaliteitssystemen gaat inrichten (23%). De helft van de respondenten geeft aan dat er duidelijkheid is over de overgang van huidige cliënten naar het nieuwe regime (52%) en de inrichting van toegang tot zorg voor nieuwe cliënten (50%).

Inkoop beschermd wonen

Contracten moeten nog gesloten worden

Slechts een enkele respondent (6%) heeft een contract gesloten voor beschermd wonen. Respondenten benoemen dat er verschillende centrumgemeenten zijn die de gestelde deadline voor het afsluiten van contracten van 1 oktober 2014 niet gaan halen. De meeste gemeenten maken voor de inkoop van beschermd wonen gebruik van een bestuurlijke aanbesteding (39%) of een subsidie verstrekking (33%). Twee derde van de respondenten geeft aan dat zij voldoende informatie van de centrumgemeente hebben ontvangen om een offerte in te kunnen dienen (67%). Een vijfde van de respondenten heeft hiervoor nog niet alle benodigde informatie (22%).

Zelfde volume, lager tarief

Het merendeel van de respondenten verwacht geen verandering in het volume dat zij aan beschermd wonen zullen gaan leveren (58%). Een klein deel verwacht een afname in volume (17%) en een kwart geeft aan dat zij hier nog geen zicht op hebben (25%). De helft van de respondenten geeft aan dat de centrumgemeente een kortingspercentage hanteert bij de inkoop van beschermd wonen (42%). Een vijfde geeft aan dat dit niet het geval is (19%). Bij de overige respondenten is het nog onbekend of de centrumgemeente een korting hanteert bij de inkoop van beschermd wonen (39%). Het percentage dat centrumgemeenten hanteren varieert tussen de 3 procent en 25 procent en bedraagt gemiddeld 7,5 procent. De inzet van het RAK (reserve aanvaardbare kosten) is in de meeste gevallen (nog) niet gesproken (61%). Sommige centrumgemeenten hebben aangegeven eisen te stellen aan de maximale solvabiliteit van aanbieders (6%), of het vormen en/of besteden van bestemmingsreserves (17%).

Nog geen afspraken over personele consequenties, bevoorschotting en vastgoed

Over het waarborgen van continuïteit van beschermd wonen voor cliënten die onder het overgangsrecht vallen heeft driekwart van de respondenten afspraken kunnen maken met de centrumgemeente (72%). Ook zijn er in de helft van de gevallen afspraken gemaakt over continuïteit in de relatie tussen cliënt en zorgverlener (49%). Echter in minder dan een kwart van de gevallen zijn er afspraken gemaakt over het voorkomen van onnodige ontslagen (20%) en bevoorschotting (23%). Over herstructurering van vastgoed heeft nog geen enkele respondent afspraken met de centrumgemeente kunnen maken (0%). De respondenten geven over het algemeen aan dat zij verwachten op een aantal van deze onderwerpen wel tot afspraken te komen met centrumgemeenten, maar dat dit pas na het afsluiten van contracten zal zijn. De eventuele gesprekken die hier nu al over gevoerd worden bevinden zich in een oriënteerde fase.

Inkoop ambulante begeleiding

Contracten moeten nog gesloten worden

Slechts 5% van de respondenten heeft een contract met de gemeente gesloten voor ambulante begeleiding. Respondenten weten van verschillende gemeenten dat zij de gestelde deadline voor het afsluiten van contracten van 1 oktober 2014 niet gaan halen. De meerderheid van de gemeenten maakt voor de inkoop van ambulante begeleiding gebruik van een bestuurlijke aanbesteding (63%). De meeste respondenten hebben voldoende informatie van de gemeente ontvangen om een offerte in te kunnen dienen (81%).

Minder volume, lager tarief

De meeste respondenten verwachten een afname in het volume in ambulante begeleiding dat zij zullen gaan leveren (60%). Slechts een kwart van de aanbieders verwacht min of meer het zelfde volume te kunnen blijven aanbieden (23%). Bijna alle respondenten geven aan dat de gemeente een kortingspercentage hanteert bij de inkoop van ambulante begeleiding (86%). Slechts een enkele respondent geeft aan dat de gemeente geen korting toepast (5%). Het kortingspercentage dat gemeenten hanteren varieert tussen 10 procent en 37 procent met een gemiddelde van 18 procent. Over de inzet van het RAK(reserve aanvaardbare kosten) is in de meeste gevallen (nog) niet gesproken (63%). Enkele gemeenten hebben aangegeven eisen te stellen aan de maximale solvabiliteit van aanbieders (9%), of het vormen en/of besteden van bestemmingsreserves (5%).

Twijfel over realisatie afspraken personele consequenties, bevoorschotting en vastgoed

De respondenten geven aan dat in een derde van de gevallen afspraken met de gemeente gemaakt zijn over bevoorschotting (33%). Over het voorkomen van onnodige ontslagen is slechts in een enkel geval een afspraak gemaakt (5%). Over herstructurering van vastgoed heeft nog geen enkele respondent afspraken met de gemeente kunnen maken (0%). Respondenten lichten toe dat in het stadium van inkoop gemeenten niet open staan om op deze punten afspraken te maken. De respondenten betwijfelen of dit na de contractering wel mogelijk is. Over het waarborgen van continuïteit van ambulante begeleiding voor cliënten die onder het overgangsrecht vallen geeft twee derde van de respondenten aan dat zij afspraken hebben kunnen maken met de gemeente (65%). In ongeveer de helft van de gevallen zijn afspraken gemaakt over de continuïteit in relatie tussen cliënt en zorgverlener (57%).

Organisatie

Aanbod aanbieders tijdig aangepast

Het merendeel van de respondenten verwacht dat zij hun aanbod tijdig hebben aangepast, maar dat er nog aanzienlijke aanpassingen (43%) of beperkte aanpassingen (34%) van het aanbod nodig zijn. Een deel van aanbieders is al klaar met de aanpassingen van het aanbod (14%). Slechts een enkele respondent (9%) geeft aan dat zij verwachten niet in staat te zijn om hun aanbod vóór 1 januari 2015 aan te kunnen passen.

Locaties dagbesteding en inloop sluiten met gevolg voor continuïteit van zorg

Ongeveer de helft van de respondenten (55%) geeft aan dat hun organisatie als gevolg van de veranderingen in de Wmo 2015 locaties gesloten heeft (14%), of gaat sluiten (41%). In de meeste gevallen zijn dit locaties voor dagbesteding (41%) of inloop centra (41%). De respondent geven aan dat een aanzienlijk deel van de sluitingen gevolgen heeft voor de continuïteit van zorg voor de cliënt (39%).

Aanbieders bereiden medewerkers voor op veranderingen

Bijna alle aanbieders bereiden hun werknemers voor op de decentralisatie door hierover voorlichting te geven (98%). Ongeveer de helft van respondenten geeft aan dat de medewerkers voorbereid worden door bijscholing (48%). In een aantal gevallen worden medewerkers omgeschoold (16%). Bij de meeste aanbieders is het nog onbekend óf en zo ja hoeveel medewerkers boventallig worden (40%).

Verzwaring administratieve lasten door verschillen en onduidelijkheid in eisen gemeenten

Gemeenten zijn vrij in de invulling van registratie-, verantwoordings- en kwaliteitseisen die zij aan aanbieders stellen. De helft van de respondenten ervaart grote verschillen in de verantwoordings-eisen die gemeenten stellen (49%), slecht een enkele respondent ervaart geen grote verschillen (6%). Ruim een kwart van de respondenten ervaart grote verschillen in registratie- en kwaliteitseisen (30%, 27%) die gemeenten stellen. In de meeste gevallen hebben de respondenten hier nog geen zicht op (68%, 59%).

Aanbieders moeten gemiddeld op de eisen van 15 verschillende (samenwerkende) gemeenten afstemmen. Driekwart van de respondenten geeft aan dat de verschillen in de aanvullende eisen die de gemeenten stellen tot een verzwaring van administratieve lasten leidt bij de organisatie (73%). Men licht toe dat de uiteenlopende invulling van registratie-, verantwoordings- en kwaliteitseisen tot een grote toename in registratie leidt en daarmee tot een verzwaring van de administratieve lasten. Een extra belemmering hierin is dat veel gemeenten nog niet concreet hebben aangegeven op welke wijze zij de registratie-, verantwoordings- en kwaliteitseisen die zij aan aanbieders stellen gaan inrichten.

Toegang

Helft aanbieders betrokken bij toegang

De wijze waarop de gemeente de toegang tot diensten in de Wmo geregeld heeft is voor twee derde van de respondenten duidelijk (64%). Slechts 57% van de respondenten gaan een rol spelen in de toegang. De helft geeft aan dat zij een adviserende rol gaan spelen (27%), de andere helft geeft aan dat zij onderdeel uit gaan maken van het (wijk)team dat de toegang verzorgt (30%). Een deel van de respondenten gaat geen enkele rol spelen in de toegang (16%).

Toegang niet dekkend voor mensen met psychische problematiek

Een kwart van de respondenten verwacht dat er gemeenten in hun werkgebied zijn die de toegang niet voor 1 januari 2015 geregeld hebben (25%). De helft van de respondenten geeft aan dat er doelgroepen zijn die buiten het beleid van de gemeenten gaan vallen (50%). Respondenten lichten toe dat er sprake is van geringe ggz expertise in het wijkteam waardoor de toegang voor deze groep niet goed geborgd is. Daarnaast geven respondenten aan dat veel inloopvoorzieningen verdwijnen, waardoor de cliënten die hier gebruik van maken buiten het beeld en beleid van de gemeente kunnen raken.

Communicatie

Meer duidelijkheid nodig voor communicatie naar cliënten

Bijna alle respondenten zijn van plan om hun cliënten te informeren over de transitie naar de Wmo (98%). Ongeveer een derde van de respondenten geeft aan dat hun organisatie hiervoor al een communicatieplan heeft opgesteld (29%). De helft van de respondenten geeft aan dat zij over onvoldoende informatie en ondersteunend materiaal beschikken om hun cliënten goed te kunnen informeren (45%). Men is van mening dat er nog veel onduidelijk is, waardoor zij hun cliënten nog niet goed inlichten. De verwachting is dat na het sluiten van de contracten, cliënten geïnformeerd kunnen worden met concrete informatie. Ook geven respondenten aan dat zij hun communicatie willen afstemmen op het communicatieplan van de gemeente en daarom eerst de plannen van de gemeente afwachten.

Regionale samenwerking

Regionaal transitieoverleg met alle partijen komt nog niet op gang

De regiosecretaris die het transitieoverleg in de Wmo-regio's begeleidt is bij minder dan de helft van de respondenten bekend (41%). Twee derde van de respondenten geeft aan dat er wel een vorm van regionaal overleg plaatsvindt (68%), waaraan vooral gemeenten (57%), aanbieders ggz (57%) en andere aanbieders (57%) deelnemen. In mindere mate nemen hier ook cliëntenorganisaties (36%) aan deel. Slechts een klein deel van de respondenten geeft aan dat de regiosecretaris deelneemt aan het regionaal overleg (14%). In enkele gevallen zijn ook zorgkantoren (9%) en zorgverzekeraars (7%) bij dit overleg betrokken. Volgens een kwart van de respondenten maken gemeenten en zorgverzekeraars afspraken over de overgang van ggz-cliënten tussen de financieringsstelsels (25%). In de meeste gevallen is dit niet bekend bij de respondenten (43%). Een vijfde van de respondenten geeft aan dat zorgverzekeraars en gemeenten hier geen afspraken over maken (20%).

Nog weinig regionale afspraken

Tijdens het regionale transitieoverleg wordt in de meeste gevallen gesproken over continuïteit van zorg (89%), vernieuwing (81%), informatie voorziening (70%) en administratieve lasten (67%). In sommige overleggen komen daarnaast fricties op de arbeidsmarkt (27%) of vragen op het gebied van vastgoed (22%) aan bod. Over de geagendeerde onderwerpen wordt in het regionaal overleg in mindere mate afspraken gemaakt. Het merendeel van de respondenten geeft aan dat tot afspraken gekomen wordt over continuïteit van zorg (66%), vernieuwing (59%) en de informatie voorziening (44%). Slechts in enkele gevallen worden er afspraken gemaakt over administratieve lasten (26%), vastgoed (7%) en fricties op de arbeidsmarkt (4%).